

# GID PREPARASYON POU IJANS CONNECTICUT



Lè w fin li gid sa a,  
tanpri mete li yon bon kote  
pou w toujou ka konnen  
kote pou w jwenn li.



PREPARASYON POU SANTE PIBLIK .....	Kouvèti ki anndan an
SA OU MENM AK FANMI OU BEZWEN FÈ .....	1
PLANIFIKASYON POU MOUN KI MALAD .....	2
SA OU DWE EKRI YON KOTE .....	3
SA OU BEZWEN FÈ SI GEN YON IJANS .....	4
DEZAS NATIRÈL .....	5
IJANS BYOLOJIK AK CHIMIK .....	6
IJANS NIKLEYÈ AK RADYOLOJIK .....	7
IJANS NAN DLO POU BWÈ .....	8
IJANS GRIP PANDEMI .....	9
ASOSYASYON ETA A NAN PREPARASYON POU IJANS .....	9
NIMEWO TELEFÒN AK SITWÈB ENPÒTAN .....	Sou do a

# PREPARASYON POU SANTE PIBLIK

Gen ajans sante piblik nan nivo lokal, eta ak federal ki pral ede w rete an sekirite pandan ak apre yon ijans. Kèk zouti yo itilize pandan ijans se:

## THE CONNECTICUT HEALTH ALERT NETWORK [REZO AVÈTISMAN CONNECTICUT LA] (HAN)

HAN ba ou enfòmasyon enpòtan byen vit sou Depatman Sante Piblik Connecticut ak lòt ajans, tankou direktè sante, doktè, lopital, anplwaye sèvis medikal ijan, ak lòt resous lokal.

Ekspè nan investigasyon ak repons sante piblik sou maladi kontaje ak sante anviwònman travay pou chèche konnen kòz maladi kontaje yo, kontak ak pwodwi chimik, danje byolojik ak sous nikleyè/radyolojik pou moun ka jwenn medikaman pou yo pa tonbe malad.

## THE STRATEGIC NATIONAL STOCKPILE [REZÈV NASYONAL ETRATEJIK] (SNS)

SNS se yon pwogram Depatman Sekirite Nasyonal federal la ak Depatman Sante Piblik Connecticut la ki ede asire moun jwenn medikaman, atik ak ekipman ki sa sove lavi yo lè yo bezwen li pandan yon ijans.

## REJYON VAKSEN AN GWOUPE

Connecticut divize an plizyè zòn sante piblik ki fè li pi fasil pou bay medikaman pandan yon ijans. Si ta gen yon ijans, ofisyèl nan nivo eta ak lokal yo pral di w nan televizyon ak radyo w ki lè ak ki kote pou w ale pou jwenn èd.

Se depatman sante lokal ak anplwaye nan sante piblik yo ki jere kote yo bay medikaman yo, men nou bezwen anpil moun pou fè travay volontè tou. Li enpòtan pou nou jwenn enfimyè, famasyen, doktè ak volontè ki pa nan domèn medikal pou asire tout moun jwenn èd yo bezwen an. Si w ta renmen vin yon volontè, kontakte distri oswa depatman sante lokal ou a pou plis enfòmasyon, oswa rele United Way nan 2-1-1.



# SA OU MENM AK FANMI OU BEZWEN FÈ POU NOU PREPARE

## ENFÒME TÈT OU AK FANMI OU

- Chèche konnen si gen okenn kote tou pre lakay ou ki kapab yon gwo danje oswa lakòz yon ijans tankou:
  - yon santral nikleyè
  - yon kote ki ka gen inondasyon, tankou yon tè ki tou pre yon rivyè oswa oseyan
  - batiman kote yo fabrike oswa kenbe pwodwchimik
- Chèche yon kote ki pa gen danje ou ka ale. Si yo mande w pou w evakye (kite lakay ou), ou kapab ale:
  - kay yon fanmi
  - kay yon zanmi
  - yon motèl, otèl oswa abri
- Aprann kisa ou dwe fè si ta gen yon ijans kote w ap travay la oswa nan lekòl oswa gadri pitit ou.
- Enskri nan Connecticut Emergency Alerting and Notification Systems [Sistèm Avètisman ak Notifikasyon Ijans Connecticut] pou yo voye mesaj ijans ba ou sou imèl ou oswa telefòn pòtab ou. Pou jwenn plis enfòmasyon ak pou enskri, ale sou [www.ct.gov/ctalert](http://www.ct.gov/ctalert).

## FÈ YON PLAN POU OU MENM AK FANMI OU

- Chwazi yon bon kote lakay ou kote ou ka ale si ta gen yon ijans. Di tout moun ki abite nan kay la sa.
- Chwazi de fason diferan pou soti nan kay la si w bezwen kite li. Di tout moun ki abite nan kay la sa.
- Chwazi yon kote pou fanmi a rankontre si nou ta separe pandan yon ijans. Di tout moun nan fanmi an sa.
  - Chwazi yon kote nan vwazinay ou a.
  - Chwazi yon kote ki pa nan vwazinay ou a.
- Chwazi kontak pou fanmi an - de moun ou menm ak yon tout moun nan fanmi an kapab rele si ou ta separe pandan yon ijans.
  - Chwazi yon moun ki abite nan menm eta ak nou.
  - Chwazi yon moun ki abite nan yon diferan eta ak nou.
  - Ekri nimewo telefòn yo yon kote epi asire w tout moun nan fanmi an gen yon kopi.
- Chwazi yon bon kote ou ka mete bèt domestik ou yo si ta gen yon ijans.
- Ou dwe konnen kijan pou w fèmen elektrisite, gaz, ak dlo lakay ou an ka yo ta mande w pou fè sa.
- Tout moun dwe konnen plan an.

## KREYE YON KIT AK ATIK POU IJANS

Si gen yon ijans nan zòn ou an, ou kapab pa ka jwenn manje, dlo oswa lòt bagay ou bezwen pou w ka viv. Epi tou, chofaj ak dlo kapab pa mache lakay ou. Se sa ki fè ou bezwen kreye yon kit ak atik pou ijans epi kenbe li lakay ou. Kit la dwe gen ase atik pou ou menm ak fanmi ou pou omwen twa jou. Nan yon ka pandemi, yo kapab mande w pou rete lakay ou pandan plizyè semèn pou maladi pa simaye.

Ou t ap itilize kit sa a si yo di pou w rete lakay ou pandan yon ijans oswa si yo di w pou w evakye.

## METE BAGAY SA YO NAN YON SAK OSWA YON KONNTENÈ POU KIT ATIK POU IJANS OU A:

- ◻ Yon bon kantite galon oswa boutèy dlo. Ou dwe gen omwen yon galon dlo pou chak moun lakay ou pou chak jou. W ap bezwen plis dlo si gen timoun, si gen yon moun k ap bay ti bebe tete, oswa si li fè cho.
- ◻ Manje:
  - manje nan bwat oswa bwat, sache, soup, ton pwason ki tou kachte, elatriye
  - manje ak ji ou pa bezwen kwit oswa mete nan frijidè
  - manje pou timoun piti oswa moun aje
- ◻ Yon aparèy pou ouvri bwat manje alamen, asyèt an papyè, kiyè ak fouchèt plastik ak yon bagay pou fè manje tankou yon ti recho ki mache ak gaz. Si w ap itilize chabon oswa gaz al fè manje a deyò pou evite monoksid kabòn monte twòp.
- ◻ Sèvyèt an papyè, papyè ijèn, savon.
- ◻ Radyo, flach, ak telefòn selilè ki mache ak pil, ak kèk pil rezèv.
- ◻ Lenn/sak pou kouche, zòrye pou tout moun nan fanmi an.
- ◻ Rad rezèv pou tout moun nan fanmi an.
- ◻ Bagay ti bebe ak timoun pitit bezwen tankou kouchèt, jwèt, ak liv.
- ◻ Kit premye swen. Sonje mete:
  - medikaman (sou preskripsyon, pou lafyèv, aspirin)
  - atik pou linèt ak kontak
  - lis doktè ou konn ale lakay yo
  - medical supplies (colostomy supplies, insulin syringes)
- ◻ Sachè poubèl ak atik pou netwaye.
- ◻ Bagay bèt domestik ou ap bezwen tankou manje ak dlo, yon bagay pou pote bèt oswa kaj, medikaman, kòl, etikèt ak idantite ak dosye iminizasyon yo.
- ◻ Kle machin, kat kredi, lajan kach rezèv, ak enfòmasyon tankou nimewo sekirite sosyal ak batistè.
- ◻ Riban adezif ak plastik (al gade ijans chimik).
- ◻ Yon kopi gid sa a.
- ◻ Foto manm nan fanmi a ak bèt domestik an ka nou ta separe epi w bezwen èd pou chèche yo.

Tcheke epi ranpli kit ou a chak detwa mwa pou asire w manje oswa pil yo pa te ekspire. Yon bon lè pou w fè sa se lè ou chanje revèy ou pandan otòn ak prentan. Ou kapab kreye kit ou an ti kras pa ti kras. Ou achte yon bagay, tankou yon bwat manje oswa batri, alafwa. Epi avan w bat je w, kit atik pou ijans ou an ap la tou pare.

# PLANIFIKASYON POU MOUN KI MALAD

Si ou menm oswa yon moun ou konnen gen yon pwoblèm, tankou difikilite pou li tandè, wè, mache oswa pwoblèm medikal, ou kapab bezwen fè plis bagay toujou pou prepare pou yon ijans.

## SI W GEN TIMOUN:

**TIMOUN PITI** kapab bezwen: lèt fòmila, kouchèt, bibon, medikaman, sèvyèt tou mouye pou siye yo, manje pou tibebe, dlo rezèv, jwèt, liv.

**TIMOUN NAN LAJ POU GADRI/LEKÒL** Si gen yon ijans pandan pitit ou lekòl oswa nan gadri, kote sa yo pral oblije pwoteje pitit ou a. Ou dwe konnen kisa plan an ye avan ijans la rive.

## SI W SE YON MOUN AJE:

- Si w itilize yon ajans swen sante lakay ou, ou dwe fè yo konnen plans ijans fanmi ou.
- Di lòt moun nan fanmi an ki kote yo ka jwenn atik pou ijans yo epi montre yo kijan pou itilize nenpòt ekipman medikal espesyal ou genyen.
- Mete non ou sou ekipman espesyal tankou chèz woulant, baton, oswa lòt ekipman ki ede w mache.

## SI W GEN YON ANDIKAP:

- Mande lòt fanmi ak zanmi pou ede w si ta gen yon ka ijan.
- Di lòt moun ki kote ou sere atik pou ijans ou yo.
- Bay yon moun konnen kle lakay ou.
- Mete yon etikèt/brasilè avètisman medikal pou moun ka konnen ki andikap ou genyen.
- Montre lòt moun kijan pou yo itilize ekipman medikal espesyal ou a.
- Si w bezwen dyaliz, chèche konnen ki kote ki gen sant tretman dyaliz ki tou pre ou.

Vil ou rete a kapab gen yon lis moun ki gen andikap pou yo ka jwenn yo byen vit si ta gen yon ijans. Rele direktè jesyon ijans lokal oswa ponpye nan vil ou a epi mande yo kijan yo kapab ede ou si ta gen yon ijans.

Si w oblije rete nan yon otèl oswa motèl, pa bliye di moun ki nan resepsyon an ou pral bezwen èd si ta gen yon ijans. Di yo ki kalite èd ou kapab bezwen.

**Fè yon "Kat Enfòmasyon Sante Pou Ijans" pou tèt ou epi ekri enfòmasyon sa yo ladan:**

- Non, adrès, ak nimewo telefòn ou.
- Ki andikap ou genyen.
- Non, adrès, ak nimewo telefòn yon doktè, zanmi oswa fanmi ki konnen w epi ki konnen andikap ou a.

- Sa lòt moun bezwen konnen sou ou si yo twouve w epi ou pa gen konesans oswa pa ka pale ak yo, oswa si yo bezwen retire w lakay ou vit.
- Bezwen medikal:
  - medikaman ak ekipman espesyal ou bezwen
  - alèji oswa pwoblèm ak medikaman
  - si w gen pwoblèm pale ak moun oswa konprann yo
  - kalite tretman ou bezwen
  - kiyès ou vle ki pou trete ou
  - lang ou pale

Fè plizyè kopi kat sa a epi kenbe li nan kit atik pou ijans ou a, nan machin ou, nan pake chèz woulant ou a, nan travay, nan bous ou (dèyè lisans ou oswa kat idantite ou).

**Pou telechaje yon kat vid ou ka ranpli, ale sou sitwèb sa a: [www.ct.gov/dph/prepare](http://www.ct.gov/dph/prepare).**



## POU EDE TIMOUN YO SANTI YO MIYÒ APRE YON IJANS

- **Mande timoun ou yo pou yo pale sou nenpòt bagay ki fè yo pè. Kite yo poze w kesyon ak di ou kijan yo santi yo. Pale ansanm tankou yon fanmi sou ijans la.**
- **Bay timoun yo anpil lanmou. Di yo yo an sekirite. Sere ak anbrase yo souvan.**
- **Di timoun yo sa k ap pase a nan yon langaj senp pou yo ka konprann ou.**
- **Asire w yo konprann ijans la se pa fòt yo.**
- **Di timoun yo yo mèt retounen lekòl epi patisipe nan aktivite nòmal tankou jwe ak zanmi yo. Di yo yo kapab pale ak pwofesè yo sou ijans la tou.**

# SA OU DWE EKRI YON KOTE

## KOTE POU W ALE PANDAN YON IJANS

Ekri kote moun nan fanmi an pase pifò nan tan yo: travay, lekòl, gadri, kay zanmi ak fanmi. Travay, lekòl, ak sant gadri yo dwe gen yon plan ijans. Chèche konnen kisa yo ye epi ekri yo yon kote. Rele meri vil ou a pou chèche konnen kisa vil ou a pral fè si ta gen yon ijans. Ekri plan sa a yon kote. Estasyon radyo ak televizyon lokal kapab ba ou enfòmasyon enpòtan pandan yon ijans. Ekri omwen twa estasyon radyo oswa televizyon lokal.

## NON AK NIMEWO TELEFÒN ENPÒTAN

Ranpli enfòmasyon sa yo epi fè yon kopi pou chak moun nan fanmi ou.

### Kontak Pou Fanmi Ou Nan Eta Ou Ye a

Non: .....  
Vil: ..... Eta: .....  
No. telefòn (lajounen): .....  
No. telefòn (lanwit): .....  
No. telefòn pòtab: .....

### Kontak Pou Fanmi Ou Nan Yon Diferan Eta

Non: .....  
Vil: ..... Eta: .....  
No. telefòn (lajounen): .....  
No. telefòn (lanwit): .....  
No. telefòn pòtab: .....

### Fanmi ki pi pre nou

Non: .....  
Vil: ..... Eta: .....  
No. telefòn (lajounen): .....  
No. telefòn (lanwit): .....  
No. telefòn pòtab: .....

### Nimewo Telefòn Travay Fanmi an

Mother: .....  
Father: .....  
Other: .....

### Nimewo Telefòn Konpayi Sèvis Piblik

Konpayi Elektrik: .....  
Konpayi Gaz: .....  
Konpayi Dlo: .....  
Konpayi Telefòn: .....  
Konpayi Kab Televizyon: .....

### Lekòl

Adrès: .....  
No. telefòn: .....

### Lèt Lekòl Oswa Travay

Adrès: .....  
No. telefòn: .....

### Lèt Lekòl Oswa Travay

Adrès: .....  
No. telefòn: .....

### Lèt Enfòmasyon ak Nimewo Telefòn Enpòtan

Doktè: .....  
Famasyen: .....  
Asirans Medikal: .....  
Nimewo Sekirite Sosyal: .....  
Depatman/Distri Sante Lokal: .....  
Veterinè: .....  
Asirans Kay :  
Non: .....  
No. telefòn: .....  
No. Polis : .....



Lakwawouj Ameriken ede moun prepare pou ijans epi li ofri asistans bay rezidan Connecticut lè gen dezas. Se pifò volontè ki travay pou ofri sèvis sa yo epi yo gratis. Lakwawouj Ameriken se òganizasyon prensipal ki founi san pou 31 lopital Connecticut.



# SA OU BEZWEN FÈ SI GEN YON IJANS

## KISA POU MWEN FÈ?

- Rete kalm epi pran pasyans.
- Fè sa ofisyèl nan nivo eta ak loka yo di w fè.
- Gade pou w wè si gen okenn moun ki blese epi chèche èd pou nenpòt moun ki blese grav.
- RELE 9-1-1 SÈLMAN si gen yon ka lavi moun an danje. Li vrèman enpòtan pou kite liy sa yo ouvri pou moun ki bezwen yo.
- Rasire ou bèt domestik ou yo an sekirite.
- Rele kontak pou fanmi ou an - pa itilize telefòn nan ankò amwenske se yon ka lavi moun an danje.
- Voyer je sou vwazen ou yo, sitou sa yo ki aje oswa andikape.

## KISA MWEN PA SIPOZE FÈ?

- **PA** ale lopital amwenske gen yon ijans medikal.
- Si w pran sant gaz oswa panse kapab gen gaz k ap soti, PA limen alimèt oswa limen/etenn limyè a.

## KISA POU MWEN FÈ SI YO DI M RETE LAKAY MWEN?

- Rete kalm.
- Fè timoun yo ak bèt domestik yo rantre tou swit.
- Fèmen epi lòk tout fenèt ak pòt deyò.
- Fèmen tout van ki fè lè deyò antre tankou vantilatè ak klimatizè.
- Si ou gen yon chemine, fèmen bagay pou bese dife a.
- Pran kit ak atik pou ijans la.
- Ale nan yon chanm ki nan mitan kay ou oswa ale nan yon chanm ki pa gen fenèt si w gen youn.
- Rete la jiskaske yo di w pa gen danje.

## KISA POU MWEN FÈ SI YO DI M POU MWEN EVAKYE?

Si yo mande w pou w evakye, kite kote w ye a tou swit epi ale ak kit atik pou ijans ou a. Pa bliye pran nenpòt medikaman oswa atik medikal w ap bezwen pou detwa jou k ap vini yo si w oblije evakye. Daprè sa k ap pase a, yo pral di w ki fason ki gen mwens danje pou w evakye ak ki kote pou w ale. Epi tou ou kapab jwenn enfòmasyon nan estasyon televizyon ak radyo lokal yo.

## VEYE EPI KOUTE:

Nan yon ka ijans, ofisyèl lokal yo gendwa pa ka ba w enfòmasyon ak di ou kisa pou w fè tou swit. Ou dwe plede tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal ou yo, ak sou Entènèt la pou nouvo ak enfòmasyon ofisyèl lè li vin disponib.

## KISA POU M FÈ AK BÈT DOMESTIK YO?

Lontan avan yon ijans rive, ou dwe fè yon plan ki eksplike kisa w ap fè ak bèt domestik ou yo pou asire yo jwenn swen si w bezwen kite kay ou. Ou dwe rele zanmi, fanmi, veterinè oswa pansyon pou bèt ki pa nan zòn ou an pou wè si y ap ka pran swen yo.

Pa bliye, pifò bèt domestik pa ka antre nanabri Lakwawouj yo. Se sèlman bèt k ap ede moun ki avèg ki pral ka antre. Pou plis enfòmasyon sou jan pou pran swen bèt domestik ou yo avan, pandan, ak apre yon ijans, vizite [www.redcross.org](http://www.redcross.org).

## SISTÈM AVÈTISMAN IJANS LA

Nan Connecticut, nou itilize yon sistèm avètisman ijans ki rele **Emergency Alert System (EAS)** pandan ijans. Lè yo aktive EAS la, tout pwogram televizyon ak radyo kanpe epi yon mesaj ijans parèt. Li enpòtan pou w koute enstriksyon sa yo epi rete branche pou plis enfòmasyon.

# DEZAS NATIRÈL

Kapab gen yon dezaz natirèl nenpòt kote nan Connecticut. Kèk dezaz natirèl se gwo tanpèt, inondasyon ki vini tou vit, tanpèt nèj, siklòn ak tònad.

## SA POU W FÈ AVAN YON DEZAS NATIRÈL:

- Asire w ou gen yon kit atik pou ijans ki pare.
- Konnen kisa diferan mo yo vle di:
  - Yon siveyans sou gwo tanpèt vle di kapab gen move tan ki danjere.
  - Yon avètisman pou move tan vle di gen yon tanpèt ki nan wout - chèche refij oswa al nan yonabri tou swit.
- Evakye si ofisyèl ijans yo di w sa.

## PANDAN YON DEZAS NATIRÈL:

- Ale nan sousòl kay ou a oswa nan yon chanm ki nan mitan kay la.
- Ale ak kit ak atik pou ijans la.
- Plede tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal yo ak sou Entènèt pou enstriksyon ofisyèl, tankou kote ki genabri, rapò meteyo, elatriye.

## APRE YON DEZAS NATIRÈL:

- Gade pou w wè si pa gen moun nan fanmi ou ki blese.
- **PA MANYEN** oswa ale pre liy elektrik ki tonbe. Di konpayi elektrisite lokal ou a kote ou wè liy elektrik ki tonbe.

## PREPARE YON KIT MACHIN IJANS IVÈ POU LÈ W AP VWAYAJE PANDAN IVÈ:

Mete bagay sa yo:

- Ienn/sak pou kouche
- flach avèk pil rezèv
- kit premye swen
- kouto
- manje ki gen anpil pwoteyin ki pa ka gate (ba pwoteyin, ba sereyal ak ba fwi)
- rad rezèv pou rete sèch
- sak sab (oswa bagay ki sanble sab yo konn mete pou pou chat la)
- pèl
- babay pou grate ak pou bwose vit devan machin nan
- kit zouti
- kòd pou rale machin ak kab pou fè machin nan demare
- konntenè dlo
- bousòl ak kat wout

## KALITE DEZAS NATIRÈL

### TANPÈT NÈJ:

Nòmalmant rapò meteyo fè konnen davans si gen yon tanpèt nèj k ap vini. Si sa rive, asire w ou gen bouji, flach, yon radyo ak yon telefòn selilè ki mache ak pil paske kapab gen blakawout epi sèvis telefòn nan kapab tonbe pou plizyè jou oswa menm semèn. Si w kapab, li t ap yon bon ide pou w gen yon jeneratris tou.

### INONDASYON KI VINI TOUT VIT:

Kouri monte yon kote ki pi wo. Dlo k ap kouri vin sou ou pandan yon inondasyon kapab lage w atè! Si w nan machin ou epi dlo ap monte bò kote ou, soti epi ale yon kote ki pi wo tou swit. Dlo a kapab pati ak machin nan sèlman 2 pye dlo k ap bouje.

### SIKLÒN:

Yon siklòn se yon gwo tanpèt ki gen loray, kout zeklè ak gwo van. Yon gwo siklòn kapab gen van k ap soufle 75 mil pa èdtan oswa plis pase sa toujou. Sezon siklòn Connecticut kòmanse 1ye jen jiska 30 novanm. Si gen yon avètisman pou siklòn al chèche refij yon kote tou swit oswa evakye si yo di w pou w fè sa. Ou kapab aprann plis enfòmasyon sou sa pou w fè pandan ak apre yon siklòn sou Entènèt nan [www.ct.gov/hurricane](http://www.ct.gov/hurricane).

### TÒNAD:

Si gen yon avètisman pou tònad, al chècheabri tou swit. Si w nan yon machin, kanpe. Soti epi kouche plat, figi w atè yon kote ki ba. Kouvri tèt ou epi tann tònad la fin pase. Si ou lakay ou, ale nan sousòl la, oswa nan yon chanm ki nan mitan kay la. Si w nan yon batiman ki wo ale nan mitan batiman an, tankou nan yon mach eskalye oswa koulwa.

## IJANS BYOLOJIK

Bakteri, viris, ak pwazyon ki fèt ak bakteri kapab lakòz ijans byolojik. Yo kapab filtre yo nan lè a, itilize yo pou kontamine (pwazonnen) manje, epi mete yo nan dlo pou moun bwè. Kèk kalite kapab simaye lè moun antre an kontak youn ak lòt tou. Yon ijans byolojik kapab rive pa aksidan oswa lè moun fè esprè yo lage mikwòb oswa lòt danje byolojik pou fè moun malad. Jan pou w pwoteje tèt ou depann sou kalite mikwòb la. Kèk mikwòb, tankou antraks, pa kapab pase yon moun a yon lòt. Lòt mikwòb, tankou lawoujòl, kapab pase yon moun a yon lòt. Si sa rive, yo pral oblije izole moun ki malad yo. Yo kapab fèmen moun ki pran kontak ak mikwòb yo yon kote poukont yo.

### AVAN GEN YON IJANS BYOLOJIK:

- Asire w kit atik pou ijans ou a pare.

### LÈ GEN YON IJANS BYOLOJIK:

- Tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal yo ak sou Entènèt pou enstriksyon ofisyèl. Yo pral di ou kijan pou w fè konnen si yon fanmi w malad, ki kote pou w ale pou swen medikal ak si y ap distribye medikaman pou ede w.
- Toujou fè sa doktè ak ofisyèl yo di w pou w fè.
- Si w tonbe malad oswa w pran kontak ak yon moun ki malad, chèche èd medikal kou ou kapab. Kapab gen liy ki chaje ak moun k ap tann pou jwenn swen medikal. Se ka ki fè ou ka bezwen gen yon ti pasyans.
- Si se yon maladi ki ka pase yon moun a yon lòt, yo kapab fèmen moun ki te pran kontak ak maladi a yon kote poukont li.
- **TOUT MOUN** dwe pratike bonjan ijèn ak rete pwòp pou evite simaye mikwòb la.

### APRE FIN GEN YON IJANS BYOLOJIK:

- Tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal yo ak sou Entènèt pou nouvèl, enfòmasyon ak enstriksyon ofisyèl.

### KISA SA VLE DI "KARANTÈN" AK "IZOLASYON" VLE DI?

Pou ede asire maladi pa simaye, yo kapab mete w nan karantèn oswa izolasyon. **KARANTÈN** vle di yo mete ou lwen lòt moun paske ou kapab te pran kontak ak yon maladi ki kontaje oswa ki ka simaye yon enfeksyon, men ou poko malad. **IZOLASYON** se lè yo mete ou lwen lòt moun paske ou malad. Bagay konsa rive souvan lè gen yon ijans. Epi ou kapab fè bagay sa yo ou menm, menm si yo pa di w fè sa, pou ede maladi a sispann simaye.

## IJANS CHIMIK

Kapab gen yon ijans chimik lè gaz, likid, oswa materyèl solid ki ka pwazonnen moun lage nan lè a. Kalite ijans sa a kapab rive pa aksidan oswa esprè ak yon atak teworis.

Kèk pwodwi chimik gen anpil danje epi yo ka fè ou malad tou swit. Lòt pwodwi chimik gen mwens danje epi yo ka pa fè ou anyen. Nòmman pwodwi chimik ki likid oswa gaz gen plis danje pase pwodwi chimik ki se materyèl solid.

Lè w pwoteje tèt ou ak fanmi ou avan, pandan ak apre yon ijans chimik sa kapab ede w rete an sekirite epi asire ou pa malad. Swiv ti etap senp sa yo:

### AVAN GEN YON IJANS CHIMIK:

- Asire w kit atik pou ijans ou a pare.
- Chwazi yon chanm ki nan mitan kay ou oswa yon batiman pouabri. Chanm ki pa gen fenèt epi ki pi wo yo pi bon.

### LÈ GEN YON IJANS CHIMIK:

- Fèmen tout pòt ak fenèt.
- Fèmen tout van ki kite lè antre sot deyò tankou vantilatè ak klimatizè.
- Si yo di w pou w rete kote w ye a, ou dwe:
  - Ale nan yon chanm ki anndan nèt ansanm ak kit atik pou ijans ou a.
  - Tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal yo ak sou Entènèt pou nouvèl, enfòmasyon ak enstriksyon ofisyèl.

### APRE FIN GEN YON IJANS CHIMIK:

- Lave kò ou ak savon ak dlo tou swit si w panse ou te pre yon pwodwi chimik.
- Chanje rad ou.
- Al chèche swen medikal si w santi w malad.

**Si gen yon ijans byolojik oswa chimik, ofisyèl yo gendwa pa ka di ou kisa pou w fè tou swit. Li kapab pran tan pou yo detèmine egzakteman ki sa maladi a ye, kijan yo dwe trete li, ak kiyès ki an danje. Ou dwe tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal ou yo, ak sou Entènèt la pou nouvèl ofisyèl apre ijans la pou w ka konnen:**

- Degre danje a.
- Kote w pou w jwenn medikaman si w bezwen.
- Ki maladi ou kapab genyen.
- Ki kote pou w ale pou jwenn swen medikal oswaabri.



# IJANS NIKLEYÈ AK RADYOLOJIK

Yon ijans nikleyè ak radyolojik kapab yon aksidan nan yon santral nikleyè, moun k ap itilize yon ti zam nikleyè oswa yon moun ki fè yon "bonm sal" pati. Lè yon bonm sal eklate, li voye materyèl radyo-aktiv ki gen anpil danje yon sèten kote.

## AVAN GEN YON IJANS NIKLEYÈ OSWA RADYOLOJIK:

- Asire w kit atik pou ijans ou a pare.
- Ou dwe konnen ki kote ak kijan pou jwenn enfòmasyon nan vil ou a.
- Si w rete tou pre santral nikleyè ki rele Millstone nan, ou sipoze jwenn yon gid ki rele "Emergency Planning for Millstone Station" [Plan Ijans Pou Estasyon Millstone nan] pa lapòs chak ane. Pa bliye mete gid sa a nan kit atik ou ijans ou a. Si w rete mwens pase 10 mil yon santral nikleyè, ou sipoze konnen wout evakyasyon pou katye ou a.

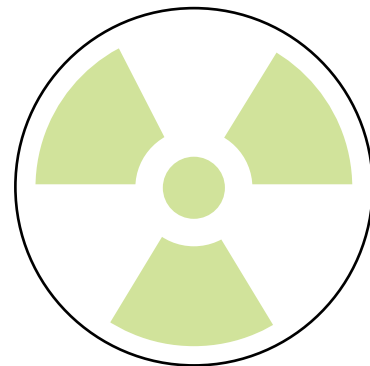
## LÈ GEN YON IJANS NIKLEYÈ OSWA RADYOLOJIK:

- Pandan ak apre materyèl radyo-aktiv la vin degaje, otorite nan nivo lokal, eta ak federal pral kontwole nivo radyasyon an epi deside ki sa yo pral fè pou bay moun yo pwoteksyon.
- Sa k ap pi bon an pral depann sou ijans la. Ou dwe branche sou estasyon televizyon ak radyo lokal ou yo, ak sou Entènèt la pou enfòmasyon ak enstriksyon pandan nenpòt ijans.
- Si gen anpil materyèl radyo-aktiv ki degaje nan yon ijans radyolojik, yo kapab di w pou pran "refij an plas," ki vle di rete lakay ou oswa nan biwo ou; oswa yo kapab di w pou ou ale yon lòt kote.
- Si yo di w pou ou pran refij an plas, men sa pou w fè:
  - Fèmen epi lòk tout fenèt ak pòt.
  - Fèmen tout vantilatè, klimatizè, ak nenpòt chofaj ki mennen lè ki sot deyò. Itilize sèlman aparèy ki resikile lè ki deja nan kay la.
  - Fèmen bagay ki bese dife nan chemine.
  - Si li posib, fè bèt domestik yo antre.
  - Ale nan yon chanm ki anndan oswa nan sousòl la.
  - Kite radyo ou branche sou rezo repons pou ijans la oswa nouvell lokal pou konnen ki lòt bagay ou bezwen fè.
  - Pa kite abri ou ye a jiskaske ofisyèl lokal yo di w pap gen danje si w fè sa.

- Si yo mande w pou w evakye, swiv sa ofisyèl lokal yo di ou. Kite zòn nan byen vit epi ak lòd mezi li posib. Epi tou:
  - Ale ak yon flach, radyo pòtab, pil, kit premye swen, yon bon kantite manje ak dlo ki kachte, yon aparèy pou ouvri bwat alamen, medikaman ou bezwen, rad rezèv, lajan ak kat kredi.
  - Ale ak bèt domestik sèlman si w ap itilize pwòp machin ou epi w prale yon kote ou konnen yo pral aksepte bèt. Nòmalman machin ak abri pou ijans yo pral aksepte sèlman bèt k ap ede moun ki avèg epi yo pa pral aksepte bèt domestik moun.

## APRE FIN GEN YON IJANS NIKLEYÈ OSWA RADYOLOJIK:

Tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal yo ak sou Entènèt pou nouvell enfòmasyon ak enstriksyon ofisyèl.



**Connecticut gen plan espesyal an ka ta gen yon ijans nan santral nikleyè ki swa nan Estasyon Millstone nan Waterford, Connecticut la or Indian Point nan Buchanan, New York. Plan sa yo gen etap espesifik eta a pral pran pou pwoteje sante ak sekirite tout rezidan Connecticut. Si gen yon ijans nan youn nan santral sa yo, ofisyèl sekirite piblik pral kòmanse plan repons pou ijans eta a epi di rezidan yo kisa k ap pase ak kisa pou yo fè.**

# IJANS NAN DLO POU BWÈ

Kontaminasyon (pwodwi chimik oswa bagay ki gen anpil danje) dlo pou bwè pa rive trè souvan nan Connecticut. Sepandan, kapab gen kontaminasyon lè sistèm dlo tonbe, gen aksidan oswa atak teworis. Pa egzanp, bagay tankou pwodwi chimik oswa pou pou bèt ak moun kapab antre nan dlo nou epi fè li yon gwo danje pou bwè. Epi tou, si dlo n ap bwè a pa trete oswa "netwaye" tou swit, li ka pa bon pou bwè. Rezidan tankou ou menm, ansanm ak moun k ap pran swen dlo nou bwè ak ofisyèl gouvènman an, dwe travay ansanm pou evite yon ijans nan dlo pou bwè a.

Depatman Sante Piblik Connecticut (DPH) ak lòt ajans atravè eta a pran etap ki enpòtan pou asire yo dlo n ap bwè a pa gen okenn danje epi pou reponn byen vit si ta gen yon ijans. Depatman Sante Piblik:

- Ede konpayi dlo yo jere kalite ak sante dlo pou bwè a.
- Asire li konpayi dlo yo gen ase dlo pou tout kliyan yo.
- Ede moun yo ki jere dlo n ap bwè a prepare pou yon ijans.
- Reponn lè gen ijans nan dlo pou bwè toupatou nan eta a.
- Travay ak Ajans Pwoteksyon Anviwònman an ak Depatman Sekirite Nasyonal la zou zafè ki gen pou wè ak sekirite dlo pou moun bwè.
- Pratike diferan plan sekirite ak repons pou moun o ka pare si ta gen yon ijans.

Dlo w ap bwè kapab pa bon pou bwè pandan ak apre yon ijans, tankou yon siklòn. Konpayi dlo ou ak ofisyèl gouvènman ou pral di ou kilè ak si dlo pou w bwè a pa bon. Dlo ki gen koulè, gen move sant oswa gen bagay k ap flote lajan PA janm pou itilize. Kouste nouvell oswa konpayi dlo ou a pou konnen si dlo a bon.

Yo kapab di ou pou w trete dlo pou w bwè a pandan yon ijans oswa itilize yon lòt sous dlo. Pou pwoteje tèt ou ak fanmi ou, ou dwe fè **YOUN** nan bagay sa yo pou asire w dlo a bon pou itilize.

- Fè dlo w ap bwè a bouyi pou yon minit. Asire w pa gen anyen k ap flote nan dlo a avan ou bouyi li; OU
- Itilize boutèy dlo ki kachte; OU
- Ajoute ywit gout klowòks likid pou chak galon dlo transparan oswa 16 gout pou chak galon dlo ki pa transparan. PA itilize klowòks pou kay ki pafime oswa gen engredyan ki pa sèlman ipoklorid sodyòm paske li kapab yon pwazon; OU
- Ajoute tablèt pirifikasyon dlo jan yo di w nan pake a. (Lè w ap itilize pwodwi chimik pou trete dlo a, pa bliye melanje dlo a nèt epi kite li pou omwen 30 minit avan ou itilize li.)

## DEPI WÈ YON BAGAY KI PA SA, SE POU W PALE

Si w remake moun oswa aktivite ki pa nòmal tou pre sous dlo pou bwè oswa kote yo kenbe rezèv dlo, ou dwe rapòte sa bay otorite lokal yo. Aktivite ki pa nòmal kapab:

- Moun k ap monte oswa koupe baryè bò kote rezèv dlo a ye.
- Moun k ap lage bagay nan yon rezèvw a dlo oswa kote yo kenbe dlo.
- Kamyon oswa machin ki dwòl epi ki pa gen plak tou pre yon sous dlo oswa kote yo trete dlo
- Moun kap ouvri oswa jwe ak kote ki bouche twou egou, bagay pou bese dife, batiman oswa ekipman.
- Moun k ap monte tank rezèv dlo.
- Moun k ap pran foto, videyo, oswa ekri nèt sou konpayi dlo, estrikti yo oswa ekipman yo.
- Etranje ki rete bò baryè rezèvw a dlo oswa sous dlo ki fèmen ak kle.

# IJANS GRIP PANDEMI

## KISA YON GRIP PANDEMI YE?

Yon pandemi grip se lè gen yon nouvo kalite viris grip ki fè tout moun malad atravè lemond. Li kapab dire plizyè mwa, afekte plizyè diferan kote epi li kapab yon gwo danje. Plizyè milyon moun atravè lemond kapab tonbe malad anpil. Plizyè moun kapab mouri. Nan ane 1900 yo, te gen twa pandemi grip, youn nan yo sete Grip Espanyol 1918 la ki te tiye plis pase 40 milyon moun toupatou nan lemond (plis pase 500,000 Ozetazini). Daprè Sant Kontwòl ak Prevansyon Maladi (CDC), pandan pandemi grip H1N1 (grip pòsin) an 2009 la plis pase 60 milyon moun te tonbe malad, plis pase 274,000 te entèn lopital, epi plis pase 12,000 te mouri Ozetazini. Pa gen pèsòn ki konnen kilè, ou ki kote ap gen yon lòt pandemi grip, men tout moun dwe pare.

## KISA KI LAKÒZ YON GRIP PANDEMI?

Lè yon viris grip bèt mite (chanje fòm) epi li simaye bay moun.

## SA POU W ATANN:

- Anpil moun a- tonbe malad
- Pral gen li byen long nan klinik ak lopital yo, pap gen ase medikaman
- Lekòl, biznis, boutik, bank, ak biwo leta ap fèmen
- P ap gen ase pwovizyon (manje ak dlo)
- P ap gen ase sèvis (kouran, dlo, koleksyon fatra)

## KISA OU DWE FÈ:

- Manje yon rejim ki byen balanse epi repoze ou byen
- Fè egzèsis chak jou
- Rete lwen nenpòt moun ki malad
- Pa ale lekòl oswa travay si w santi w malad. Rete lakay ou.
- Netwaye tout bagay moun pataje (telefòn, kontwa, bouton pòt)
- Tande pou lè lekòl ak travay fèmen
- Evite touche zye, nen, oswa bouch ou (se konte sa yo viris grip la atake)
- Asire w kit Atik Pou Ijans ou a pare.

## TRAVAY:

- Rete lakay ou si w kapab oswa si w malad
- Fè plan pou fè travay ou ak mwens moun
- Ou kapab oblije fè travay lòt moun

Connecticut gen yon plan aksyon si a gen yon pandemi grip ki pète. Tcheke estasyon televizyon ak radyo lokal yo ak sou Entènèt pou enfòmasyon ak enstriksyon.

Pou jwenn plis enfòmasyon sou grip pandemi, ale sou [www.ct.gov/ctfluwatch](http://www.ct.gov/ctfluwatch).

# ASOSYE ETA CONNECTICUT NAN PREPARASYON POU IJANS

Chak ajans ak komisyon eta Connecticut yo travay ansanm pou bay fè nivo preparasyon Connecticut pou ijans solid.

Depatman Sèvis Ijan ak Pwoteksyon Piblik Connecticut la [Department of Emergency Services and Public Protection (DESPP)] responsab pou plan ak pwosedi eta a nan domèn ijans.

DESPP ete tout 169 vil Connecticut yo, ak de nasyon tribi yo nan planifikasyon ak repons yo ijans.

Depatman Sante Piblik la [Department of Public Health (DPH)], responsab pou pwoteje ak pwomouvwa sante ak sekirite rezidan Connecticut yo. DPH travay ak plizyè asosye, tankou depatman sante lokal, nasyon tribi, lopital, lapolis, ak lòt ajans eta ak asosye kominotè. Yo ede asire eta a gen pwosedi ak ekipman ki nesèsè pou ede pwoteje sante moun yo pandan ak apre yon ijans.

## LOT ASOSYE ETA A:

Biwo Etablisman Lekòl

Komisyon Sou Prevansyon ak Kontwòl Dife

Komisyon Pou Moun Ki Soud Ak Gen Pwoblèm Pou Tande  
Rezo Televizyon Connecticut (CTN)

Depatman Sèvis Administratif

Depatman Agrikilti

Depatman Timoun ak Fanmi

Depatman Pwoteksyon Konsomatè

Depatman Koreksyon

Depatman Sèvis Devlopmanal

Depatman Pwoteksyon Enèji ak Anviwònman

Depatman Travay

Depatman Sèvis Sante Mantal ak Depandans

Depatman Sèvis Sosyal

Depatman Transpòtasyon

Depatman Militè

Biwo Regleman ak Jesyon

Biwo Kapitèn Ponpye Eta a

Biwo Egzaminatè Medikal Prensipal la

# NIMEWO TELEFÒN AK SITWÈB ENPÒTAN

## PANDAN YON IJANS RELE 9-1-1

Depatman Sèvis Ijan ak Pwoteksyon Piblik Connecticut . . . . .	1-860-685-8190
<a href="http://www.ct.gov/demhs">www.ct.gov/demhs</a>	
<a href="https://www.twitter.com/ctdemhs">www.twitter.com/ctdemhs</a>	
Depatman Sante Piblik (DPH) . . . . .	1-860-509-8000
<a href="http://www.ct.gov/dph/prepare">www.ct.gov/dph/prepare</a>	
<a href="https://www.twitter.com/ctdph">www.twitter.com/ctdph</a>	
Sant Kontwòl Pwazon Connecticut. . . . .	1-800-222-1222
Liy Enfòmasyon United Way. . . . .	2-1-1
Lakwa Wouj . . . . .	1-877-CT-REDCROSS (1-877-287-3327)
<a href="http://www.redcross.org">www.redcross.org</a>	
Liy Konsèy	
Pou Rapòte aktive teworis ou sispèk . . . . .	1-866-HLS-TIPS (1-866-457-8477)

Estasyon radyo ak televizyon Connecticut yo se sous ki kapab ba ou enfòmasyon atan pandan yon ijans.

## HOW CAN I HELP?

- Rele Lakwawouj Ameriken, Rejyon Sèvis San Connecticut nan 1-800-GIVE LIFE (1-800-448- 3543) to pou pran yon randevou pou bay san.
- Kontakte òganizasyon/ajans k ap bay asistans nan zòn ou a pou wè kisa yo kapab bezwen, tankou rad oswa manje.
- Pran yon kou fondamantal sou jan pou bay Premye Sekou ak ede moun reyanime.
- Konsidere antre nan yon ekip repons pou ijans nan kominote w [Community Emergency Response Team (CERT)]. Kontakte meri ou a pou plis enfòmasyon.
- Konsidere ofri sèvis volontè pou yon ekip repons pou sante piblik. Kontakte depatman/distri sante lokal ou a pou plis enfòmasyon.
- Fòme yon pwogram siveyans nan katye w la pou nou pa prepare pi byen pou si ta gen yon evènman alavni.



Se Sant Pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi federal la ki te finanse Kanpay Preparasyon Connecticut sa a.